

I Международный
системологический конгресс
тюркологов

**Материалы
конференций**

МАС-2022

Yaşar Mehdiyev

Bu adları unutmaq olmaz!

“İrsimiz” silsiləsindən

(s. 113-116)

Yaşar Mehdiyev. **Bu adları unutmaq olmaz!** *“İrsimiz” silsiləsindən. I Международный системологический конгресс тюркологов. Материалы конференций.* “Asiman”, Г., 2022, с. 298, ISBN 978-9952-8442-1-4, s. 113-116.

Bu adları unutmaq olmaz!

“İrsimiz” silsiləsindən

Məlumdur ki, elmə bağlılığı, elmdə yüksək nəticələr əldə etmək bacarığı digər səbəblərlə yanaşı alimin dünyabaxışı, onun etnokültür mənlidir. O da ana vətən torpağına sevgisinin qan yaddaşında minillərlə qalmasından irəli gəlir. Nə qədər xalq böyükdürsə, o qədər də o xalqa mənsub olan alimin dünyabaxışı genişdir. Məsələn, Lütfi Zadə ABŞ-da yaşayıb-ışləsə də türksoylu olduğu üçün və dünyaya türk gözü ilə baxdığı üçün yeni ümumbeşəri orijinal çox sadə və çox aydın qeyri-səlis məntiq konsepsiyasını yarada bildi.

Türk soyların ərazilərində yad hökumətləri qurulan zaman onların hakimiyyətləri ən yaxşı halda ya türk alimlərin elmi nəticələrini mümkün olanda öz adlarına yazırlar, ya türk alimləri bütövlüklə öz xalqın nümayyəndələri kimi qələmə verirlər. Çox sayda misal çəkmək olar: İbn Sina, Uluqbəy, Ömər Xəyyam, Şəms Təbrizi...

İrsimiz itməməlidir!

Batı Azərbaycan türk dünyasına və bəşəriyyətə çox saylı alim yetişdirib. Bu alimlər unudulmalı deyil. Bu səbəblə Beynəlxalq Sistemologiya Akademiyası xüsusi bir layihə işləməyə başlayıb. Layihənin məqsədi Batı Azərbaycanda anadan olan türk alimlərinin elektron kataloqunu yaratmaqdır. Bir neçə alimlərin adı artıq kataloqa daxil edilib:

Abbas Çayxoriski (21.01.1917, Goycə, Basarkecər, Caxirli – 30.11.2008, ABŞ, Nevada, Rino). Dünya şöhrətli tədqiqatçı, kimya elmləri doktoru, professor, SSRİ EA akademiki. Elm sahəsi: Neptunium elementinin kimyası. Əlavə məlumat: SSRİ nüvə reaktorlarının qəbulu üzrə Dövlət Komissiyasının sədri (1969-1991).

Abbasəli Abbasəliyev (d. 22.04.1970, Çəmbərək, Ağbulaq) – həkim-kardioloq, Azərbaycanda invaziv kardiologiya üzrə ilk yerli mütəxəssis. Azərbaycan Kardiologiya Cəmiyyəti idarə heyətinin üzvü, tibb elmləri namizədi.

Arif Musa oğlu Məhərrəmov (22.01.1952, Hamamlı, Qursalı – 14.12.2020) – fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor.

Asif Qasım Əfəndiyev [Asif Ata, İnam Ata] (25.09.1935, Çəmbərək, Çaykənd – 06.06.1997, Bakı) – filosof, Mütləqə İnam dünyabaxışının, təliminin yaradıcısı, ruhaniyyətçi. Əslən Qaraqoyunlu soyundandı.

Buludxan Əziz oğlu Xəlilov (25.07.1966, Amasiya, Ellərkənd – 26.09.2021, Bakı) – publisist, dilşünas, filologiya elmləri doktoru, professor.

Cəfər Xəndan (08.05.1910, İrəvan – 10.08.1961, Bakı) – ədəbiyyatşünas, şair, tənqidçi, filologiya elmləri doktoru, professor.

Eldar Həşəmoğlu Şahbazov (d. 29.01.1948, Zəngəbasar) – texnika üzrə elmlər doktoru, professor.

Əhliman Tapdıq oğlu Əmiraslanov (d.17.11.1947, Basarkeçər, Zod) – cərrah-onkoloq, tibb elmləri doktoru, professor, AMEA-nın və Polşa Tibb Elmləri Akademiyasının akademiki, Rusiya Elmlər Akademiyasının xarici üzvü, AMEA-nın Biologiya və Tibb Elmləri Bölməsinin akademik-katibi (2007 ildən), SSRİ Dövlət Mükafatı, Azərbaycan Respublikasının "Şöhrət" ordeni və "Şərəf" ordeni laureatı, Azərbaycan Respublikasının əməkdar elm xadimi.

Əhməd Cabbar oğlu Rəcəbli (1898, İrəvan – 1963, Moskva) – genetik, aqronom, seleksiyaçı. Professor. Ümiumittifaq Kənd Təsərrüfatı Akademiyasının akademiki.

Ələddin Məmmədhüseyn oğlu Allahverdiyev (d.29.05.1947, Goycə, Basarkeçər, Kəsəmən) – dünya okeanı və kosmik fəzanın tədqiqatlarında, dəniz seysmik kəşfiyyatı, elektron, müdafiə və tibb sənayesində istifadə olunan piezoelektrik cihazların yaradılmasında dalğa və rəqs proseslərinin öyrənilməsi üçün riyazi modellərin və metodların yaradılması sahəsində Sovet, Rusiya və Azərbaycan alimi. Professor.

Əvəz Əkbər oğlu Ələkbərov (d.23.07.1952, Çəmbərək, Cil) – iqtisadçı, iqtisad elmləri doktoru, professor.

Fəxrəddin Qurban oğlu İsayev (18.01.1954, Hamamlı, Saral – 16.01.2017) – riyaziyyatçı, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru.

Firudin Ağası oğlu Cəlilov (d.06.05.1947, Vədi) – türkoloq, filologiya elmləri doktoru, professor; Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini (1992); Azərbaycan Respublikasının xalq təhsili naziri (1992-1993); Azərbaycan Respublikasının ali və orta ixtisas təhsili naziri (1993).

Gülçöhrə Hüseyn qızı Məmmədova (d.24.04.1953, Vədi) – memarlıq doktoru, professor. Azərbaycan Respublikasının əməkdar memarı.

Heydər Nəcəf oğlu Hüseynov (03.04.1908, İrəvan – 15.08.1950, Bakı) – filosof, elm təşkilatçısı, fəlsəfə elmləri doktoru, professor, AEA akademiki.

Həsən Əli oğlu Seyidov (1908, İrəvan – 08.06.1999, Bakı) – elmlər doktoru, professor, əməkdar elm xadimi, D.İ.Mendeleyev adına Kimyaçılar Cəmiyyətinin bölmə sədri.

Həsən Əlirza oğlu Əliyev (15.12.1907, Zəngəzur, Comardlı – 02.02.1993, Bakı). Azərbaycan SSR əməkdar elm xadimi.

Həsən Mirzə [Həsən İbrahim oğlu Mirzəyev] (26.11.1927, Şərur-Dərələyəz, Qovuşuq – 25.02.2015, Bakı) – dilçi-türkoloq, filologiya elmləri doktoru, professor. Azərbaycan Respublikasının Əməkdar Elm Xadimi. Azərbaycan Aşıqlar Birliyinin üzvü.

İsmayıl Əhmədəli oğlu Əliyev (d.27.02.1947, Meğri, Nüvədi) – kimya elmləri doktoru, professor.

Kamran Kazım oğlu Musayev (d.30.10.1973, Amasiya, Göllü) – ürək-damar cərrahı, tibb elmləri doktoru, professor. Azərbaycan Respublikasının əməkdar həkimi. Azərbaycan Ürək və Damar Cərrahiyyəsi Cəmiyyətinin sədri.

Qəmbər Məhərrəm oğlu Cəfərov (d.15.05.1957, Goycə, Basarkecər, Ardanış). Pedaqoq, valeoloq, sistemoloq, professor, BSA akademiki. Azərbaycan qalaqarı (qo) federasiyasının prezidenti (2005-ci ildən), beynəlxalq dərəcəli hakim.

Maarif Süleyman oğlu Əkbərov (d.1930, Vədi, Goravan) – riyaziyyatçı, filosof, riyaziyyatın fəlsəfəsi ixtisası üzrə Azərbaycanda ilk mütəxəssis, fəlsəfə və fizika-riyaziyyat elmləri doktoru.

Mahmud Kərim oğlu Kərimov (18.10.1948, İrəvan – 10.02.2013, Ankara) – fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, AMEA akademiki. AMEA-nın prezidenti (2001-2013).

Məhəmməd Ağaoğlu [Mehmet Aga-Oğlu] (24.08.1896, İrəvan – 04.07.1949, Detroyt) – alim-sənətşünas, filologiya elmləri doktoru, professor.

Mirzə Ələkbər oğlu Allahverdiyev (15.09.1947, Güllübulaq, – 06.02.2017, Bakı) – kimya elmləri doktoru, professor, AMEA akademiki.

Misir Cumayıl oğlu Mərdanov (d. 03.10.1946, İcevan, Göyərçin) – fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor, AMEA-nın müxbir üzvü.

Mustafa Ağabəy oğlu Topçubaşov (05.08.1895, İrəvan – 20.11.1981, Bakı) – cərrah. Azərbaycanda tibb təhsili və səhiyyənin təşkilatçısı, respublikada cərrahlıq elmi məktəbinin banilərindən biri. AEA akademiki, Bolqarıstan Xalq Respublikası EA-nın müxbir üzvü, SSRİ Tibb Elmləri Akademiyasının akademiki, AEA vitse-prezidenti.

Nazir Surxay oğlu Əhmədli (d.27.01.1961, Dərələyəz, Gabud) – jurnalist, tənqidçi və tədqiqatçı-yazıçı; kimya üzrə fəlsəfə doktoru.

Ramiz Əskər (d.10.01.1954, Amasiya, Qaraçanta) – şair, tərcüməçi, publisist, ədəbiyyatşünas, filologiya elmləri doktoru.

Təvəkkül İslam oğlu Hüseynov (25.03.1938, Basarkeçər, Daşkənd – 16.05.1995, Bakı) – texnika elmləri namizədi. Azərbaycan SSR Yüngül Sənaye Nazirinin birinci müavini (1978-1982).

Vahid Tapdıq oğlu Novruzov (d.07.01.1950, Allahverdi) – iqtisad elmləri doktoru, professor. Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının sədri (1996–h.h.); Beynəlxalq Ekoenergetika Akademiyasının akademiki.

Vaqif Bilas oğlu Şadlinski (d.24.01.1940, Vedi) – tibb elmləri doktoru, professor. Rusiya Tibb Elmləri Akademiyasının və Türk Dünyası Araşdırmaları Uluslararası Elmlər Akademiyasının akademiki, əməkdar elm xadimi.

Yusif Abbas oğlu Mirbabayev [Miryusif Mirabbas oğlu Mirbabayev] (1889, İrəvan – 1951, Bakı) – filologiya elmləri namizədi, Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyası Dil İnstitutunun direktoru.

Yusif Əbülfət oğlu Məmmədov (d.24.01.1950, Sisian, Dəstəgird) – fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor. AMEA akademiki. Əməkdar elm xadimi.

Zərifə İsmayıl qızı Budaqova (28.04.1929, İrəvan – 10.11.1989, Bakı) filologiya elmləri doktoru, professor, AMEA-nın müxbir üzvü.

Ziyəddin Həmil oğlu Məhərrəmov (d.31.05.1947, Basarkeçər, Qoşabulaq) – filologiya elmləri doktoru. "Qızıl qələm" mükafatı laureatı, "Xalqın nüfuzlu ziyalısı" diplomu və "Şərəf" media mükafatı laureatı.

Layihə üzrə iş davam etməkdədir.

